

N:o 138.

Af herr **G. A. E. Kronlund**, angående anslag för bildande af en fond till befrämjande af öfre Norrlands kolonisation m. m.

Vårt lands storartade ekonomiska utveckling under de sista årtiondena har gifvetvis medfört ett sorgfälligare uppsökande och bearbetande af landets naturliga hjälpkällor samt behovet af nya oarbetade fält för företagsamheten och verkningslustan hos vårt folk; med denna utveckling har också följt en omgestaltning i kroppsarbetarnes och den mindre bemedlade klassens ställning, i det att den från att förut hufvudsakligen hafva varit använd i jordbrukets tjänst och gjort sig bofast, nu i allt större proportioner samlas i industriens härdar och derigenom mer än förr vänjes vid ett rörligare, af konjunkturens vaxlingar och kapitalets magt beroende lif; med denna utveckling har slutligen den under vår tid framträdande motsättningen mellan kapital och arbete och den deraf följande ekonomiska och sociala strid allt skarpare tillspetsat sig och dermed äfven alltmer trängande framträdt nödvändigheten af att så vidt möjligt är utjemna denna motsättning och till en lugn utveckling afleda denna strid.

I förbättrandet af den arbetande klassens ställning, i beredandet af egna hem åt de talrika i industriens tjänst upptagna hemlösa, i stärkandet och förökandet af den jordbrukande klassen och vid egna torfvän fästade befolkningen har man hos oss likasom annorstädes velat se några af vägarne till biläggandet af denna strid. Norrland och specielt dess öfre del erbjuder med sina storartade, ännu så föga beaktade resurser och sina stora obefolkade vidder ett rikt fält såväl för landets fredliga eröfrings- och utvidgningsarbete som för försöken till lösning af de ofvannämnda sociala spörsmålen.

Öfre Norrland såsom lämpligt fält för egna hemsfrågans lösning m. m.

Blott en flygtig blick på hvad man hittills har sig bekant om dessa resurser låter oss kunna antaga, att man i dessa, rätt använda, har en snart sagdt outtömlig källa till landets materiella förkofran.

Holland
Danmark
Belgien
Schweiz
De svenska länens relativa storlek
Norrbottens
Vesterbottens
Jemtlands
Vesternorllands

Gefleborgs
Kopparbergs
Vermlands
Elfsborgs
Jönköpings
Östergötlands
Kalmar
Skaraborgs
Kronobergs
Örebro
Stockholms
Södermanlands
Vestmanlands
Kristianstads
Upsala
Göteborgs
Hallands
Malmöhus
Blekinge
Gotland

Genom ofvanstående teckningar kan man få ett ungefärligt begrepp om storleken af Norrland och dess olika län gent emot det öfriga landet och andra europeiska länder.

De fyra norrländska länen upptaga sålunda omkring 60 % af Sveriges *Dess storlek.* areal, och Norrbottens län ensamt nära en $\frac{1}{4}$ af hela landet; en af länets största socknar, Jukkasjärvi socken, har föga mindre yttinnehåll än Skåne och Halland tillsammans.

Befolkningsstatistiken visar deremot, huru ytterst glest befolkade de norrländska länen äro i jemförelse med det öfriga landet, och att sålunda Norrbotten i medeltal år 1897 hade 1 person, Jemtland och Vesterbotten 2 personer och Vesternorrland 8 personer på hvarje kvadratkilometer, under det att t. ex i Blekinge län komma 48 personer, i Göteborgs och Bohus län 63 personer och i Malmöhus län 88 personer på kvadratkilometern; och att, ehuru Norrbottens län upptar nära 25 % af landets areal, länet då inneslöt endast 2,4 procent af landets invånare. *Dess glesa befolkning.*

Redan förut har inom Riksdagens kamrar påpekats, hvilka rika naturliga tillgångar i öfrigt särskildt Norrbotten har att framvisa.

Den vattenkraft, som dess elfvar innesluta, är ännu blott närmelsevis känd.

Vattenkraften i öfre Norrland.

För att endast nämna några exempel beräknas vid högt vattenstånd Harsprånget ega 675,000 hästkrafter, Porsiforsen i närheten af Gellivarabanan samt Edefors hvardera omkring 200,000 hästkrafter, Stora sjöfallet 140,000 hästkrafter; till dylika jättar kunna äfven räknas Jockfallet, Linafallet, Kajtum, Ackats och Hedenforsarna, Kengisfors, Storforsen och Tällforsen m. fl. i Norrbotten samt inom Vesterbotten. Finnfallet med omkring 85,000 hästkrafter och Krångforsen med 20,000 hästkrafter m. fl., dervid för jämförelsen må nämnas, att Trollhättan har 200,000 hästkrafter och Finlands största vattenfall Imatra 100,000 hästkrafter. Om också dessa vattenkrafter vid deras användning i industriens tjänst komma att högst betydligt reduceras på grund af de norrländska elfvarnes vexlande vattenmängd, torde dock alltid återstå en högst väsentlig vattenkraft, som blott väntar på användning i industriens tjänst.

Pågående undersökningar af sakkunnig person hafva redan visat, att i staten tillhöriga vattenfall och forsar inom endast två Norrbottniska elfvar, nemligen Kalix och Torne elfvar, kunna såsom sannolika beräknas industriellt användbara ej mindre än 111,275 hästkrafter af uppmätta 310,940 hästkrafter.

Norrbottens malmtillgångar.

Hvad som i främsta rummet torde komma att förvandla öfre Norrland till ett industriland är emellertid dess betydande malmtillgångar. Luossavaara-Kiirunavaara malmfälten innesluta sålunda enligt de officiella undersökningarna omkring 250,000,000 ton ofvan marken. Vidare anses Gellivara innehålla omkring 50,000,000 ton, Routivaare omkring 90,000,000, Svappavaara omkring 30,000,000 ton jernmalm.

Uppgifterna om dessa senare malmfält äro naturligtvis sväfvande och osäkra. För jämförelsens skull torde emellertid nämnas några af såväl de norrbottniska malmfältens som äfven de mera kända malmfältens i mellersta Sverige malm-area.

Luossavaara och Kiirunavaara upptaga sålunda en malm-area af 430,000 qvadratmeter, Routivaara 300,000, Gellivara 200,000, Leoiniemi nära 100,000, Svappavaara, 50,000, Grängesbergs-fältet 90,000, Norbergs bergslag 30,000 och Dannemora 12,500 qvm. Af dessa malmfält hafva

exempelvis Svappavaara malmfält en medelhöjd af 80 meter ofvan den omgifvande marken. Till ofvannämnda malmfält komma de nyupptäckta jernmalmfälten i närheten af Ofoten-banan, hvilka antagas ej gifva de nu nämnda mycket efter i storlek och mäktighet.

Kopparmalmfälten i Svappavaara, Sjangeli och Sulitelma, silfver- och bly-fyndigheterna i Qvickjock, mäktiga lager af apatit, magnesit, zink, marmor öka förteckningen på de väldiga resurser, hvarmed naturen begåfvat öfre Norrlands stora öde vidder.

Just i dessa väldiga resurser ligger på samma gång källan till en löftesrik framtid och en hotande fara med hänsyn till de nyssnämnda sociala samhällsproblem, på hvilkas lösning vår tid arbetar.

Den för bearbetandet och tillgodogörandet af öfre Norrlands naturliga tillgångar med nödvändighet framkallade storindustrien med dess mäktiga penningeintressen samt den med storindustrien följande arbetare-armé komma säkerligen här att i *än* högre grad än annorstädes medföra de skarpa motsättningarna och slitningarna mellan kapital och arbete, så mycket mer farliga för samhällets lugna utveckling, som der saknas den hjälp och motvigt emot dessa slitningar, andra delar af vårt land hafva att erbjuda i stadgade samhällsförhållanden, en talrik bofast befolkning och de många andra intressen, som kunna medlande och försonande spela in i dessa strider.

Lika viktigt som det är att förekomma, det en i öfre Norrland uppväxande och för landets kultivering nödvändig industriell verksamhet qväfves och tillintetgöres genom ett tyranniskt arbetare-envälde, lika angeläget bör det ock vara att stödja, underlätta och uppmuntra de under jemförelsevis ogynnsamma naturförhållanden existerande arbetarnes och mindre bemedlades sträfvan att skapa sig en bekymmerfri existens och ekonomiskt välstånd, att skydda och tillvarataga arbetarnes berättigade intressen.

Hufvudvilkoret för en sund utveckling af samhällslifvet i öfre Norrland synes mig vara, att dess uppodling håller jemna steg med industriens utveckling derstädes, att såsom kärntrupp i eröfringen af dessa bygder åt kultur och odling erhålla en stadigvarande, fastboende befolkning, som mer än allt annat är egnadt att gifva stadga, säkerhet och lugn åt en nybruten bygd, samt att med det egna hemmets band fästa den genom industrien och timmerdriften uppkomna och uppkommande stora lösa befolkningen vid samhället och hembygden.

De viktigaste skälen för öfre Norrlands kolonisation.

De åtgärder, som för vinnandet af detta mål måste vidtagas, äro emellertid förknippade med stora ekonomiska uppoffringar, och då man ej kan af den enskilda företagsamheten förvänta dylika uppoffringar, hvaraf någon direkt vinst och fördel ej torde kunna skördas förr än under kommande generationers tid, bör det vara en statens pligt att sörja för dylika åtgärders vidtagande såväl ur synpunkten af det allmänna bästa som äfven med hänsyn till det särskilda intresse och skyldighet, staten såsom största jordegaren och skogsegaren i dessa trakter bör ega.

Såsom förut nämnts, omfattar ensamt Norrbottens län en fjerdedel af hela landets areal eller 1058 kvadratmil, och af detta oerhörda område eger staten omkring 800 kvadratmil, hvaraf kronoparkerna i länet ensamt upptaga ett område af öfver 200 kvadratmil.

Beskaffenheten af öfre Norrlands jord, särskildt dess myrmarker samt möjligheten af dess odling.

Men de stora vidderna i Norrbotten bestå ej allenast af skogsmarker. Jemte den odlade marken, som beräknas till endast 3,5 kvadratmil, finner man fruktbara och af fjellfloderna begödda marker i hvarje af de talrika förefintliga elfdalarna samt dessutom moss- och myrmarker till en ungefärlig areal af 350 kvadratmil.

Just i dessa marker har man velat se en af de förnämsta faktorerna till åstadkommande af odling och kultur i de stora obygderna. De vidsträckta och omfattande undersökningar, som af flere sakkunniga, såsom professor Bergstrand, Svenska Mosskulturforeningens assistent Tolf m. fl., egnats Norrbottens myrmarker i fråga om deras lämplighet till odling, hafva nemligen gifvit vid handen, att dessa marker till största delen äro af synnerligen godartad beskaffenhet och utgöras af grunda odlingsbara lågmossar, till följd af lutningsförhållandena i allmänhet väl lämpade för utdikning. Assistenten Tolf yttrar sålunda i sin berättelse öfver dessa undersökningar, som omfattat de flesta lappmarkssocknar inom länet, beträffande exempelvis en inom Arvidsjaur's socken undersökt myr, Fetmyren, omkring 9,000 tunnlands areal, »att den är en bland de odlingsbaraste mosskomplex, och att hvarje år som förflyter utan kultivering minskar den vinst, som det allmänna och den enskilde deraf kan draga».

De klimatiska förhållandena i högsta norden, så hårda de än kunna synas vara, äro dock i sjelfva verket utomordentligt gynsamma för det slags kultur, som der hufvudsakligen kan ifrågakomma, nemligen odling af foderväxter och gräsodling. »Vintern är», säger assistenten Tolf, »lång och sträng, men jemn och snörik, några beständiga eller partiella barvintrar

vet man ej af, växtligheten njuter en ostörd hvila hela vintern, och jorden är kälad måttligt djupt, inga upprepade vinterrecidiv, som ju söderut årligen inträffa och som fördröja och tillbakasätta växtligheten, förekomma, och därför ej heller såsom söderut några vårfroster. Genom den raskt och vid hög temperatur försiggående snösmältningen försvinner kälén snart, och marken blir på engång genommåttad med fuktighet, samtidigt hvarmed marken genom den med ens inträdande sommarvärmen erhåller erforderlig värme.»

Professor Bergstrand påpekar, hurusom den korta sommaren med sina solvarma dagar och ljusa nätter är en af de bidragande orsakerna till att höfodret i de nordliga trakterna blir kraftigare och näringsrikare än annorstädes, och vidare att jordarternas sammansättning är särdeles gynsam för en mer än vanligt rik gräsvegetation.

Kan sålunda en uppodling af öfre Norrland tänkas med framgång ega rum, och framstår dervid såsom en nödvändighet, att staten af ofvan antydda skäl i främsta rummet medverkar dertill, är frågan om sättet att derutinnan medverka föremål för olika meningar.

Den första direkta åtgärden i kolonisationssaken, som på senare tiden företagits från statens sida och som föranleddes af ett år 1888 inom Riksdagen genom enskilda motioner väckt förslag till främjande af bosättningar å kronoparkerna i Norrland, om upplåtelse af odlingsbar mark derå och lämpliga platser för bebyggande, utmynnade i kongl. bref den 29 maj 1891 till domänstyrelsen angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparkerna.

Redan vidtagna åtgärder för kolonisationen.

Upplåtelse af sådana skall enligt nämnda kongl. bref endast ega rum i den mån det befinnes vara för kronoparkernas vård och bevakning gagneligt samt har till syfte allenast erhållande af tillräckligt arbetsfolk för kronoparkernas skötsel.

Tager man derjemte i betraktande, att lägenhetsinnehafvaren blott har besittningsrätt till lägenheten samt kan på administrativ väg skiljas derifrån utan anspråk på ersättning ens för nedlagdt odlings- och byggnadsarbete, torde det ursprungliga syftet med dessa jordupplåtelser, nemligen befrämjandet af bosättningar å kronans mark, vara om ej helt och hållet förfeladt dock i ringa grad främjadt; och den hittills vunna erfarenheten har äfven visat, att dylika lägenheter varit endast obetydligt efterfrågade.

Med upplåtelse af dylika lägenheter främjas nemligen ingalunda tillväxten af en sjelfständig jordbrukande klass, något som endast den fria besittningsrätten till jorden kan framkalla.

Deras ringa effektivitet.

Och om redan den omständigheten, att den ifrågasatta skogstorparkklassens beroende af domänstyrelsen är egnad att väcka betänkligheter,

såsom afvikande från den urgamla känslan hos vårt folk för och behovet af odalmanafrihet, hvori ju våra samhällsförhållanden ega sin säkraste grund, så måste ju också det anses obestriddigt, att sjelfva jordens odling bättre befrämjas af en sjelfständig jordbrukareklass än af osjelfständiga jordarbetare, hvilka sakna all utsigt att vinna eganderättens helgd åt sin uppodlade torfva.

Man må gerna och villigt skänka sitt erkännande åt det nit, hvarmed domänstyrelsen vetat att tillvarataga skogsintresset och vården om den statens egendom, som lemna och säkerligen kommer att lemna en ständigt växande inkomst, men frågan om öfre Norrlands uppodling är af en sådan stor betydelse för hela vårt land, att denna fråga hvarken kan eller får bedömas ur ensidigt forstlig synpunkt.

*Jordbruks-
lägenhets-
komiténs
förslag.*

En allsidig pröfning har egnats frågan af den s. k. jordbrukslägenhetskomitén, hvilken uti sitt 1892 afgifna betänkande föreslog bland annat, att tillfälle till upplåtelse af odlingslägenheter måtte beredas å sådana inom kronoparkerna, kronoöfverloppsmarker eller andra kronan tillhöriga, nedom odlingsgränsen i Norr- och Vesterbottens län belägna områden, der i närheten af befintliga eller beslutade kommunikationsleder ett flertal invid hvarandra liggande lägenheter ansåges med fördel kunna till enskilde upplåtas, samt att i främsta rummet härtill borde användas sådana sankmarker, som efter torrläggning väl lämpade sig för odling af gräs eller säd, äfvensom att staten skulle sjelf bestrida kostnaden för markens torrläggning, såvidt den afsåge hufvudaflopp eller större kanaler.

I syfte slutligen att befrämja uppodlingen af de vidsträckta sankmarker under enskild eganderätt, som förefinnas i stor myckenhet inom vårt land, afgaf komitén förslag angående torrläggning på statens bekostnad i vissa fall af dylika till odling tjenliga sankmarker i andra delar af vårt land än de två nordligaste länen. Att ett dylikt förfarande skulle vara till stor nytta för dessa län, ligger i öppen dag.

Detta komiténs förslag har hittills endast resulterat, hvad öfre Norrland vidkommer, i beviljandet af ett anslag å 20,000 kronor för uppgörande af planer och kostnadsförslag till utdikning och odling af derför lämplig kronomark inom de nordligaste länen.

Ehuru visserligen försigtigheten bjuder, att vid frågor af så betydande omfattning och innebörd som ifrågavarande iakttaga stor varsamhet, synes dock den betänksamhet, som Kongl. Maj:t uttalat i kongl. propositionen om bland annat förutnämnda anslag, icke innebära förhoppning om någon snar lösning af kolonisationsfrågan uti ifrågavarande delar af landet. Departementschefen yttrar i nämnda kongl. proposition bland annat, att innan staten inlåte sig på ett företag af den vidtutseende beskaffenhet som

den föreslagna koloniseringen på statens bekostnad, den frågan borde uppställas till besvarande, huruvida förhållandet mellan de för bosättningarnes åvägabringande erforderliga kostnaderna och det resultat som med dessa stode att uppnå kunde förväntas blifva sådant, att staten under några förhållanden kunde anse med sitt intresse förenligt att för ändamålet åtaga sig dessa kostnader.

Äfven om nu, såsom är att hoppas, representationen gifver sitt bifall i hufvudsak till fullbordandet af en eventuel, med berörda anslag uppgjord kolonisationsplan, är detta dock blott ett försök, hvaremellertid de allvarligaste betänkligheter torde resa sig mot den försigtighet, som synes bjuda att med kolonisationsförslaget i sin helhet låta anstå intill dess nyssnämnda spörsmål blifvit besvaradt, ett svar som endast en ganska långt aflägsen framtid torde kunna lemna.

Erfarenheten har ju redan visat, huru förvånande hastigt befolkningscentra skapas i öfre Norrland, såsom exempel hvarpå kan nämnas Boden, Gellivare och Malmberget.

Det sistnämnda samhället, som för sex à sju år sedan var en ödemark, räknar nu omkring 6,000 invånare. Boden och Gellivare voro för 10 år sedan obetydliga byar och täfla nu i afseende på folkmängd och verksamhet med större köpingar och småstäder söderut. I Luossavara pågår redan nu en liflig byggnadsverksamhet och inflyttning.

Ett sedan länge känt missförhållande särskildt i Norrbotten är tillvaron af den der existerande stora lösa befolkning, som, föranledd hufvudsakligen af sågverksrörelsen, för mången kommun är ett verkligt kräftsår.

Så funnos t. ex. år 1895 i Tarendö socken med omkring 1,200 invånare öfver 500 inhysingar, i Korpilombolo socken med omkring 1,900 invånare nära 1,000 inhysingar o. s. v.

De innebo hos den jordbrukande befolkningen eller slå sig oftast utan lof ned på dess mark, betala vanligen icke någon skatt, lemna när arbetet tryter sin familj åt socknens fattigvård.

Befolkningsstatistiken för Norrbotten visar under de tre sista 5-årsperioderna en stadig och betydande tillväxt; 1881—85 med 6,04 procent, 1886—90 med 8,88 procent och 1891—95 med 10,23 procent, under det folkökningen i hela riket utgjorde endast respektive 2,56, 2,18 och 2,79 procent; enligt 1897 års folkmängdsstatistik var folkökningen i Norrbotten 2,41 procent under nämnda år, under det folkökningen i hela riket utgjorde endast 0,95 procent.

Att med sådana förhållanden för ögonen tillsvidare stanna vid blott ett försöksarbete och låta de bestående förhållandena fortfara, som snart sagdt utesluta hvarje bosättning å kronomark, deraf dock länet till största

delen består, synes mig vara att hämma utvecklingen samt frambesvärja och underhålla många af de faror och missförhållanden i samhällslifvet, för hvilkas afhjelpande och afledande öfre Norrland, såsom jag sökt visa, erbjuder de bästa förutsättningar.

*Hufvuddragen i kolonisations-
ätgården.*

Ju mer kännedomen om öfre Norrland, dess resurser och behof vidgar sig, desto mer torde den meningen stadga sig, att jordbrukslägenhetskomiténs förutnämnda förslag i sina hufvuddrag anvisar just den väg, staten för denna landsdels uppodling och befrämjande af bosättning derstädes har att beträda, nemligen torrläggning af kronan tillhöriga odlingsbara sankmarker, upplåtande af dessa och annan odlingsbar odisponerad kronojord åt enskilde till bebyggande och odling samt anvisande af stats-hjelp åt kolonisterna för avvägbringande af detta äfvensom befrämjandet af bosättning å enskild mark och ett intensivare jordbruk å denna vare sig genom omedelbart ingripande från statens sida på sätt komitén föreslagit eller pekuniär uppmuntran åt den enskilda företagsamheten.

Har man enats om dessa hufvuddrag, synes man utan dröjsmål böra vidtaga de åtgärder, som möjliggöra och betrygga en lugn fortgång i angifna riktningen.

*De för kolonisations-
arbetet
erfordrerliga
stora
kostnader.*

Det område, som öfre Norrland erbjuder för ett dylikt arbete, är ju, såsom jag med några enstaka siffror redan sökt visa, så stort, att detta arbete med nödvändighet kräfver stora ekonomiska uppoffringar af staten, men därför också stor urskiljning och ett planmessigt tillvägagående vid kolonisationsarbetets bedrivande.

Ehuru man med den ringa erfarenhet, man hittills vunnit i fråga om utdikningsföretag i öfre Norrland, och med hänsyn till markens olika belägenhet m. m. icke kan på förhand angifva någon ekonomisk tablå, torde man kunna få en ungefärlig föreställning om kostnaderna för dylika arbeten, då man ser att öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt vid förarbetena till kolonisationsfrågan i infortrade upplysningar meddelat, att endast hufvuddikningen för odlingsbara myrar kunde beräknas kosta 30—60 kronor per hektar och att indikningar blefve 2 à 3 gånger dyrare samt att en fullt färdig myr ansåges kosta minst 150 kronor per hektar eller 1,500,000 kronor för en kvadratmil sådan mark.

Af tillgängliga beskrifningar öfver Norrbotten kan hemtas några närmare upplysningar om huru stort fält för ett dylikt arbete finnes å såväl kronans som den enskildes mark, och hänvisar jag i sådant afseende till de vid motionen fogade bilagor.

Förut har anförts exempel på storleken af enstaka myrar; för att ytterligare nämna ett dylikt exempel finnes två mil från Gellivare en enda myrmarks-komplex, hvars areal af majoren vid väg- och vattenbyggnadskåren Gustaf Nerman uppskattats till omkring 80,000 tunnland eller 4 kvadratmil. *Enstaka exempel på sådan mark.*

Inom Nedertorneå och Carl Gustafs socknar i våra finskspråkliga gränstrakter är sedan år 1876 planerad ett torrlägningsföretag omfattande ett vattenafledningsområde af omkring 3 kvadratmil och hvarigenom vore afsedt att vinna åt odlingen öfver 5,000 tunnland af Tornedalens bördigaste jord.

Efter 20 års förlopp befinner sig detta företag, som beräknats kosta 240,000 kronor, till följd af delegarnes fattigdom ännu på försökets stadium.

Af hvilken oerhörd betydelse en torrläggning i endast dessa båda fall vore för vidsträckta traktens klimat, uppodling och bebyggande kan lätt inses.

Till mötande af de stora ekonomiska kraf, som i detta hänseende säkerligen för en lång framtid torde komma att förefinnas, synes klokheten och framsyntheten böra mana oss att under närvarande, för statsverket gynsamma ekonomiska tider afsätta medel för framtida behof till bildande af en fond för öfre Norrlands kolonisering och beredande af egna hem åt mindre bemedlade särskildt i dessa delar af landet. Man tillförsäkrar dermed denna för hela landet så betydelsefulla och viktiga fråga möjlighet till en lugn och lycklig lösning utan att hämmas eller störas af inträffade ekonomiskt ogynnsamma tider. *Bildandet af en fond för kolonisations- och egna-hemsfrågans lösning.*

I det föregående har jag framhållit, att statens skogar i öfre Norrland lemna ständigt växande inkomster.

Kronans inkomster från öfre Norrland.

Dessa voro i rundt tal:

under 1892	1,683,000 kronor,
» 1893	1,659,000 »
» 1894	2,087,000 »
» 1895	2,457,000 »
» 1896	2,409,000 »

under 1897	2,629,000 kronor,
» 1898	3,951,000 »
» 1899	3,840,000 »

Det har vidare meddelats mig, att enligt de resultat, som förra årets skogsauktioner och försäljningar afseende detta år visat, statens inkomster från dessa skogar komma att för innevarande år i väsentlig grad stegras.

I betraktande häraf ligger det så nära till hands, att derest det ej skulle anses lämpligt att för nu ifrågavarande ändamål verkställa den föreslagna afsättningen på en gång af en större summa från statsverkets öfver-skott, låta en viss procent af skogsmedlen för ändamålet afsättas och användas. I samma mån man bergade stora skördar af de nordliga trakternas rikedom, skogen, gäfvade man derigenom åt dessa trakter den lifskraft, som odling och kultur alltid skänker åt en bygd och som i framtiden kunde gifva mångdubbelt värde åt öfre Norrland.

Grannlän-
dernas åt-
göranden i
denna fråga.

Våra grannländers åtgöranden i liknande frågor visa, att det der göres betydande uppoffringar för målets vinnande.

Sålunda har i *Finland* på senare åren anslagits större belopp för kolonisationen och befolkandet af de nordliga bygderna. I början på 1890-talet anvisade finska staten 150,000 mark att af guvernören i Kuopio län för sådant ändamål användas.

Detta belopp har i form af små räntefria lån, som jemväl kunna efterskänkas, utlemnats åt de enskilde jordegare, som varit villiga upplåta mark åt den talrika lösa befolkningen inom länet att derå bygga och odla.

I anledning af de gynnsamma resultat detta anslag medfört anslogs för någon tid sedan af finska staten 400,000 mark för liknande ändamål. Nyligen hafva vi förnummit ett kejsarligt bud påbjuda användandet af 2,000,000 mark för anskaffandet af jord åt finska jordbruksarbetare. För att befördra utdikning och torrläggning af enskilda tillhörig frostländig mark utlemnats åt dessa statsanslag till torrläggningskostnadens hela belopp, deraf hälften såsom lån och hälften utan återbetalningsskyldighet. Slutligen har på lagstiftningens väg vidtagits åtgärder, som underlätta och befrämja bosättningen å kronojord.

Inom norra och nordvestra *Tyskland* har sedan långliga tider å statens bekostnad pågått utdikning och torrläggning af frostländiga och vattensjuka marker, jemväl sådana som tillhört de enskilda, hvilka såsom

ersättning därför endast erlagt en låg afgäld till staten. Vinsten deraf har för staten varit klimatets väsentliga förbättring samt uppodling och befolkandet af förut öde sträckor.

I norra och nordvestra *Ryssland* pågå sedan 1873 storartade torr-lägningsarbeten å der förekommande myrmarker med synnerligen gynsam resultat; under tiden 1879—1897 utgäfvos för dylika arbeten omkring 9,000,000 kronor.

Jemte de ekonomiska krafven synes mig en noggrann kännedom om det område, som kan så småningom blifva föremål för bebyggande och uppodling, vara en nödvändig förutsättning för ett planmessigt bedrivande deraf.

Tillsättning af undersökningsnämnder.

Vill man därför åstadkomma en ordnad plan för dispositionen af den stora areal af för nämnda ändamål lämplig mark, som särskildt å kronans jord torde förefinnas, måste enligt mitt förmenande en allsidig och på bekantskap med ortsförhållandena och på sakkännedom i öfrigt grundad utredning om jordens beskaffenhet, natur och lämplighet med hänsyn till läge och öfriga omständigheter finnas att tillgå.

En sådan utredning bör lämpligast kunna vinnas genom en systematiskt ordnad undersökning, verkställd af för ändamålet i de nordligaste länen tillsatta en eller flere undersökningsnämnder, bestående af t. ex. en landtbruksingeniör eller annan dermed likställd person och två med ortsförhållandena förtrogna män.

Den genom denna undersökning åstadkomna utredning med derpå grundadt förslag i fråga om jordens användning skulle efter granskning af exempelvis vederbörande länsstyrelse och öfverjägmästare blifva en god grundval för koloniseringsarbetets planmessiga bedrivande och synes mig vara ett nödvändigt förarbete för hvarje mera detaljeradt förslag, och kunde derigenom måhända besparas ett dyrbart experimenterande.

Undersökningsnämnder med ungefärligen enahanda syfte, som här ofvan angifvits, finnas sedan flera år tillbaka tillsatta och i verksamhet inom Finlands nordliga län.

I den mån som dessa undersökningsnämnders arbeten fortskrede, borde de stora hufvudragen af erforderliga utdikningar, såsom uppdragandet af de större afloppsdikena, påbörjas.

Om detta närmast företoges å sådana i närheten af kommunikationsleder eller industriella anläggningar befintliga sankmarker, der befolkningscentra redan uppstått eller kunde antagas i närmaste framtid uppstå, blefve

Ett successivt framdragande af större afloppsdiken särskildt i närheten af befintliga eller blifvande befolkningscentra.

dessa utdikningar, äfven om landets uppodling dermed till en början icke direkt afsåges, likväl till ovärderligt gagn, då derigenom klimatet mildrades och den ur såväl helsosynpunkt som i öfrigt menliga frostländigheten aflägsnades samt tillvaron för dessa trakters befolkning sålunda blefve mera draglig liksom äfven ett godt stycke arbete vore undangjordt för en blifvande landtbrukskolonisation.

Huru densamma sedermera borde af staten ordnas för att bereda egna-hems-frågans lösning i öfre Norrland, derom torde den nu arbetande egna-hems-komiténs blifvande förslag möjligen innehålla anvisning.

På grund af hvad jag härofvän anfört vågar jag vördsamt hemställa:

1:o) det Riksdagen måtte besluta att för bildande af en fond till befrämjande af öfre Norrlands kolonisation i antyddad rigtning antingen af nu förefintligt öfver-skott i statskassan afsätta en million kronor eller ock af inflytande skogsmedel från Norr- och Vesterbotten årligen för samma ändamål reservera exempelvis 10 procent;

2:o) att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes

a) för främjandet af nämnda kolonisation och för ett planmessigt bedrifvande af arbetet derför å kronan tillhörig, ej till enskildt bruk disponerad mark i öfre Norrland låta genom undersökningsnämnder, bestående exempelvis af en landtbruksingeniör och två med ortsförhållandena förtrogna män, undersöka till hvilken utsträckning lämplig mark för upplåtande åt enskilda till odling och betryggande finnes att tillgå samt om dylik marks användning afgifva förslag, hvilkas granskning borde åligga vederbörande länsstyrelse och öfverjägmästare eller annan dertill kompetent myndighet, för att derefter af Kongl. Maj:t underställas Riksdagens pröfning;

b) att i den mån dessa undersökningar fortskrida låta uppgöra planer till större afloppsdikey å sådana sankar, i närheten af viktigare kommunikationsleder eller industriella anläggningar belägna, eller eljest lämpliga trakter, der befolkningscentra redan uppstått eller kunna antagas inom närmaste framtid uppstå, äfvensom låta i mån af tillgängliga medel verkställa dylika utdikningar; samt

3:o) att Riksdagen ville besluta att medel till bestridande af de med genomförandet af de under mom. 2 framställda förslag förbundna kostnader skola i första hand och intill dess annorlunda blifvit beslutadt utgå ur den i mom. 1 nämnda fond.

Stockholm den 28 januari 1900.

G. Kronlund.

Utdrag af upprättade beskrifningar öfver

S a m m a n -

Oförmedlade mantal.		Brukningsstelar.	E g o r					
			D u g l i g m a r k .					
			Byggnads- tomter.	Åker och annan jord under plog.	Ängsmark.	Skogsmark.	Myrar.	Summa.
59 ¹ / ₈	<i>Pajala socken.</i>							
	Byar och hemman	264	47.3	333.9	6,284.9	95,517.0	195.2	102,378.3
	Lägenheter	—	—	1.5	15.3	7,691.2	4.1	7,712.1
	Kronoparker	—	—	—	247.4	32,832.7	5.4	33,085.5
	Säger	264	47.3	335.4	6,547.6	136,040.9	204.7	143,175.9
6 ³¹ / ₃₂	<i>Muonionalusta kapell.</i>							
	Byar och hemman	31	5.2	41.1	1,098.3	10,440.7	75.9	11,661.2
	Lägenheter	—	—	—	1.5	69.1	0.3	70.9
	Kronoparker	—	—	—	146.1	45,948.0	54.0	46,148.1
	Säger	31	5.2	41.1	1,245.9	56,457.8	130.2	57,880.2
20 ¹⁰ / ₆₄	<i>Tärendö kapell.</i>							
	Byar och hemman	89	15.7	126.2	3,481.5	31,993.0	—	35,616.4
	Lägenheter	—	—	0.5	4.5	94.7	—	99.7
	Kronoparker	—	—	—	83.7	19,006.3	8.9	19,098.9
	Säger	89	15.7	126.7	3,569.7	51,094.0	8.9	54,815.0
73 ¹³ / ₆₄	<i>Gellivare socken.</i>							
	Byar och hemman	534	58.8	352.7	19,865.4	84,781.7	36,678.4	141,737.0
	Allmänna platser	—	—	0.6	16.3	103.7	7.6	128.2
	Urfjellsegor	—	—	—	955.2	—	—	955.2
	Häradsallmänning	—	—	—	—	28,267.4	—	28,267.4
	Kronoparker	—	—	—	25.8	159,019.6	—	159,045.4
	Odisponerade öfverloppsmarker	—	—	—	933.2	83,859.0	—	84,792.2
	Oafvittrade fjelltrakter	—	—	—	—	bl. sk. 43,205.0 löfskog 132,247.0	85.0	175,537.0
	Summa område	534	58.8	353.3	21,795.9	531,483.4	36,771.0	590,462.4
	34 ⁵⁷ / ₆₄	<i>Arvidsjaur socken.</i>						
Byar och hemman		—	65.3	249.0	25,033.6	61,437.7	—	86,785.6
Lägenheter		—	—	0.2	0.3	11,045.0	—	11,045.5
Urfjellsegor		—	—	—	235.8	—	—	235.8
Kronopark		—	—	3.8	18.0	99,744.1	—	99,765.9
Odisponerade öfverloppsmarker		—	—	0.4	215.8	178,580.7	—	178,796.9
Summa område	—	65.3	253.4	25,503.5	350,807.5	—	376,629.7	

Bilaga I.

Pajala, Gellivare och Arvidsjaurs socknar.

drag:

i h e k t a r.

I m p e d i m e n t.					Summa område.	Särskilda anteckningar.
Myrar.	Vägar.	Kala berg och andra dylika impediment.	Sjöar och vattendrag.	Summa.		
110,706.3	28.5	58,010.7	9,295.2	178,040.7	280,419.0	Häradsallmanning inräknad.
5,158.2	61.2	1,541.3	124.3	6,885.0	14,597.1	
14,008.8	—	5,431.0	477.0	19,916.8	53,002.3	
129,873.3	89.7	64,983.0	9,896.5	204,842.5	348,018.4	
11,108.9	12.7	12,029.7	2,289.3	25,440.6	37,101.8	Häradsallmanning inräknad.
35.2	—	51.6	6.0	92.8	163.7	
25,603.8	2.9	24,527.3	1,324.5	51,458.5	97,606.6	
36,747.9	15.6	36,608.6	3,619.8	76,991.9	134,872.1	
50,012.8	8.6	25,058.8	3,097.7	78,177.9	113,794.3	Häradsallmanning inräknad.
27.7	0.6	35.5	—	63.8	163.5	
19,954.7	1.3	14,691.2	736.4	35,333.6	54,482.5	
69,995.2	10.5	39,785.5	3,834.1	113,625.3	168,440.3	
70,990.0	91.6	63,923.8	11,181.1	146,186.5	287,923.5	
49.9	0.4	91.6	—	141.9	270.1	
—	—	—	16.3	16.3	971.5	
20,146.0	8.2	12,403.6	2,190.3	34,748.1	63,015.5	
92,241.5	21.9	114,980.1	6,608.3	213,851.8	372,897.2	
105,559.9	46.3	124,423.5	18,178.1	248,207.8	333,000.0	
28,915.0	—	358,382.0	53,435.0	440,732.0	616,269.0	
317,902.3	168.4	674,204.6	91,609.1	1,083,884.4	1,674,346.8	
28,608.2	78.7	39,549.5	9,618.0	77,854.4	164,640.0	
1,640.1	—	1,690.1	707.3	4,037.5	15,083.0	
—	—	—	—	—	235.8	
5,783.1	—	3,361.9	7,358.1	16,503.1	116,269.0	
31,510.2	69.7	76,335.7	25,432.2	133,347.8	312,144.7	
67,541.6	148.4	120,937.2	43,115.6	231,742.8	608,372.5	

Bilaga II.

Sammandrag öfver alla egor hörande till byar, hemman, lägenheter, häradsallmänningar, urfjellsegor, öfverloppsmarker och kronoparker i Arjepluogs, Jokkmokks, Jukkasjärvi och Enontekis socknar.

Oförmed- lade mantal.		Inegor.	Skogs- mark.	Impe- diment.	Totalsumma.
		Hektar.	Hektar.	Hektar.	Hektar.
	<i>Arjepluogs socken.</i>				
35 ⁷ / ₁₆	Byar och hemman	18,579.0	40,763.0	114,606.4	173,948.4
	Häradsallmänningar	—	13,587.7	7,583.6	21,171.3
	Föreslagen kronopark	—	59,750.2	26,229.7	85,979.9
	Nybyggen ofvanför kulturgränsen inom föreslagen kronopark	958.7	2,473.5	7,040.1	10,472.3
	Kronomark	242.2	99,228.2	207,837.6	307,308.0
	Nybyggen ofvanför kulturgränsen inom kronomarken	1,380.5	2,273.8	21,125.0	24,779.3
	Afsatta platser	1.0	2.5	2.7	6.2
	Oafvittrade fjelltrakter	—	—	—	844,744.6
	Summa område	21,161.4	218,078.9	384,425.1	1,468,410.0
	<i>Jokkmokks socken.</i>				
	Byar och hemman	41,084.8	116,863.1	135,003.9	292,951.8
	Häradsallmänningar	—	38,870.3	29,889.8	68,760.1
	Kronoparker	1,617.8	226,011.6	166,211.3	393,840.7
	Kronomark	465.4	27,673.6	61,052.7	89,191.7
	Afsatta platser	20.0	167.3	1,039.8	1,227.1
	Urfjellsegor	238.1	1.7	6.4	246.2
	Oafvittrade fjelltrakter	—	—	—	1,103,492.4
	Summa område	43,426.1	409,587.6	393,203.9	1,949,710.0
	<i>Jukkasjärvi socken.</i>				
54 ³³ / ₆₄	Byar och hemman	27,231.0	68,735.3	194,318.6	290,284.9
	Häradsallmänningar	—	22,911.7	22,670.0	45,581.7
	Föreslagen kronopark	778.1	64,833.7	100,388.5	166,000.3
	Kronomark	2,415.1	13,931.7	123,844.6	140,191.4
	Afsatta platser	44.1	344.6	672.2	1,060.9
	Oafvittrade fjelltrakter	—	—	—	828,700.8
	Summa område	30,468.3	170,757.0	441,893.9	1,471,820.0
	<i>Enontekis socken.</i>				
	Byar och hemman	4,763.0	13,261.9	124,777.2	142,802.1
	Häradsallmänning	—	4,420.6	4,894.5	9,315.1
	Kronöfverloppsmark	578.8	11,781.2	139,104.3	151,464.3
	Oafvittrade fjelltrakter	—	—	—	285,348.5
	Summa område	5,341.8	29,463.7	268,776.0	588,930.0